

Türkiye’de Aile Danışmanlığı Alanında Yapılmış Yüksek Lisans Tezlerinin Analizi

*Yasemin Sefer Erdoğan,

*0000-0003-1477-7171, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi, ysmnsfr@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Aile Danışmanlığı alanında yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezinden 15.03.20019 tarihinde yapılan tarama sonucunda, Aile Danışmanlığı alanında 11 adet teze ulaşılmıştır. Etik ile ilgili erişime kapalı 2; etik ile ilgili erişime açık 8’i yüksek lisans ve 1’i tıpta uzmanlık olmak üzere 9 teze ulaşılmıştır. Yapılan bu araştırma erişime açık olan tezler için yapılmış ve bu tezler Türkçe dilinde yayımlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme tekniğinin kullanıldığı bu çalışmada, 2010 – 2018 arası yapılan tezler çeşitli açılardan gruplandırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda en çok lisansüstü tezin Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlandığı, cinsiyet açısından kadın yazarların daha fazla tez yayınladığı, ağırlıklı olarak tezlerin Doç. Dr. Danışmanlığında hazırlandığı, tezlerin en çok İstanbul’daki üniversitelerde okuyan öğrencilerin olduğu ve tez türlerinin Sosyal Hizmetler alanında yapıldığı tespit edilmiştir. Yayımlanan bu tezler ağırlıklı olarak Sosyal Hizmetler Ana Bilim Dalı ve Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalında gerçekleşmiştir. ”İçindekiler” kısmındaki başlıklar incelendiğinde en çok Aile ve kavramları, Aile Danışmanlığı, Kuramlar, Aile ve sosyal Destek Hizmetleri ve son olarak Yurt içi ve Yurt dışı Çalışmalara yer verildiği görülmüştür. Aile Danışmanlığı Türkiye’de çok yeni bir dal olup 1980’lerde gelişmeye başlamıştır. Aile Danışmanlığı ve Aile Terapisi uygulamaları üzerine Türkiye’de yapılmış çok az sayıda çalışma vardır. Ancak son dönemde özellikle modern toplum hayatında yalnız kalan ailelere yardım etmek ve desteği sağlamak üzere üniversitelerde de ders olarak okutulması bu Aile Danışmanlığının daha sistemli ve bilimsel yapılmasına olanak sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Aile, Aile Danışmanlığı, Yüksek Lisans Tezleri

Analysis of Master's Thesis in Family Counseling Areas in Turkey

Abstract

The main purpose of this research is to investigate the postgraduate theses has been done for the family counseling in Turkey. As a result of the screening conducted by the Higher Education Council Center on 15.03.2019 they found 11 theses in the field of Family Counseling. It has been founded 2 theses closed for access related to ethics and 8 theses opened for access related to ethics and also found 9 thesis (8 of them for the postgraduate and 1 of them is for the specialization in medicine) opened for access related to ethics. This research has been made for the theses which are opened to access and the mentioned theses have been published in Turkish language. One of the qualitative research method which is called document review technique has been used in this study and those theses between 2010 and 2018 have been grouped in various aspects. As a result of the analyzes it was found out that most of the graduate theses have been prepared in the Institute of Social Sciences. It was determined that mostly women authors have been written theses and also most of the theses have been prepared under the consultancy of Associate Professorship by the students from the universities located in Istanbul and determined that the types of theses have been done in the field of Institute of Social Sciences. These theses which has been published mainly prepared as a department of Social Sciences and Family Counseling. When the headings have been checked in the “contents” mainly found Family and its Concepts, Family Counseling, Theories, Family and Social Supporting Services and lastly observed Domestic and International Studies. Family Counseling is a very new branch in Turkey and began to develop in the 1980s. There are very less number of studies regarding with the applications on Family Counseling and Family Therapy in Turkey. However, in order to support and help the families who are remained alone especially in the modern societies, Family Counseling System has been made more systematic and scientific.

Key Words: Marriage, Family, Family Counseling, Master Theses

1. GİRİŞ

Evlilik, yaklaşık MÖ 2000 yılından günümüze kadar temel nitelik eliklerini koruyarak devam eden ve vazgeçilemeyen bir kültür olgusudur. Evlenme davranışı, insanoğlunun en temel davranışlarından biridir (Şen, 2015). Evlilik, iki insanın birlikte yaşamak, yaşantılarını paylaşmak veya çocuk sahibi olmak gibi fizyolojik, psikolojik ve toplumsal açıdan birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılamak için bir araya geldiği, karşılıklı dayanışma ve toplumsal onaylamayla gerçekleştirilmiş bir sözleşmedir. Toplumsal yasaklamaların dışında tutulan cinsel gereksinimlerin karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı bir kaynaşma olan evlilik, bir iletişim ve etkileşim sistemidir (Vural Batık ve Kalkan,2018). “Evlilik” kavramı, “aile” kavramına göre daha belirgin bir kavramdır. “Aile” bir grup veya örgüt, “evlilik” ise karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla oluşturdukları birlikteliktedir (Şen, 2015). Evlilik oldukça karmaşık bir ilişki biçimidir. Hem bir beraberlik duygusu içinde birlikte, hem de kendi özerkliğini koruyarak bireysel hareket etmeyi gerektirir. Çiftin güç ilişkilerini nasıl dengede tutacaklarını, beraberlik duygusu içerisinde nasıl hareket edeceklerini hatta bir sonraki kuşağı oluşturacak çocuklarını nasıl büyütüp eğiteceklerini öğrenmelerini gerektirir (Özgüven, 2009).

Aile, çocukların dünyaya getirilmesi ve sosyalleşmeleri; bir ekonomik işbirliği ünitesi olma, çocuklara, eşlere ve ebeveynlere roller verme ve bir yakınlık kaynağı olma gibi işlevleri yerine getirir. Aynı şekilde, aile yaşamda rastlanan sevgi, adanmışlık, bağlanma, ait olma ve mutluluk gibi bazı önemli duyguların en derin ve tatmin edici düzeyde sunan yerlerin başında gelir. Aile ayrıca, üyelerini dinleme, yardım etme, destekleme ve acılarını – sevinçlerini hissetmekle önemli terapötik işlevler de sunar (Gladding, 2011). Aile kavramının ne olduğu ve nasıl yapılanması gerektiği ile ilgili kültürden kültüre değişen birçok farklı fikirler vardır. Avrupa kökenli Amerikalılar aileyi birbirine kan bağıyla bağlı kişilerden oluşan çekirdek aile kavramı ile tanımlarken, Afrika kökenli Amerikalılar ailenin geniş akrabalık ve topluluk ağlarının bir araya gelmesinden oluştuğunu belirtirler. Bazıları, birbirine psikolojik bağlarla bağlı uzun dönem arkadaşlıkların da aile kavramı ile açıklanabileceğini söylerler. Asyalılar ise ailenin tek bir biçimde tanımlanamayacağını kültürden kültüre farklılıklar olabileceğini belirtirler (Özabacı ve Erkan, 2014).

Aile, ortak bir fiziksel ortamı ve duygusal yaşamı paylaşan kişilerin bir araya gelmesinden çok daha fazla bir anlam ifade etmektedir. Aileler insanlığın ve ulusların gelişmesiyle birlikte yaşam içinde önemli bir role sahiptir. Aile, evrim geçirmesine rağmen orijinal birçok fonksiyonunu hala korumaktadır (Özabacı ve Erkan, 2014).

Aile Sistemi; aile, davranış kalıplarından oluşmuş bir sosyal sistemdir. Bu davranış kalıpları aile içinde geliştirilir ve devam ettirilir. Ailenin karmaşık bir yapısı vardır. *Alt sistem*lerden oluşmuştur, bir amaca yönelmiştir. Tanımlanması gereken amacı ve görevleri, bu görevleri yerine getirmek için de stratejileri vardır (Ersevimi, 2008). Ailelerin hem evrensel hem de her birinin kendine özgü özellikleri de vardır. Cinsel

yaşam, ekonomik ve eğitsel işlevleri ailelerin evrensel özelliklerindedir. Çeşitli bağlamlar içerisinde ailenin temel bileşenlerini tanımlamak son derece önemlidir. Bu süreç ailenin davranış örüntülerini ve *ailenin alt-sistemlerinin* (ör. Ailenin bünyesindeki daha küçük birimler; ebeveynler, çocuklar gibi yaş veya işlevden ötürü var olan gruplar) doğası ve işleyişini içerir. İstendik sonuçlar doğurur veya doğurmasa da aileler bütün veya bir kısım, üyelerinin ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışır (Nazlı 2001).

Aile, hane halkı ve bir araya geliş şekilleri, otorite, mülkiyet, akrabalık ilişkileri çerçevesinde biçimlenen, zaman ve mekân boyutlarında farklılık gösteren evrensel niteliğe sahip toplumsal bir kurum olarak sosyologlarca da incelenmektedir. Aile biçimlerine baktığımızda, yerleşim yeri esasına göre yapıldığında köy ailesi, kent ailesi, gecekondü ailesi ve her ne kadar artık günümüzde çok kullanılmasa da kasaba ailesi olarak sıralanabilir (Yıldırım, 2005). Aile, tarihsel süreç içerisinde değerlendirildiğinde; yapısı ve çeşitlerinde değişiklikler olmaktadır. Özellikle günümüzde birçok farklı aile yaşam tarzı ortaya çıkmış olup her biri saygıdeğer ve sağlıklı yaşam tarzları olduklarının kabul edilmesi yönünde mücadele göstermektedir. Birçok aile çeşidi arasında en sık rastlanan *aile çeşitleri*; çekirdek aile, tek ebeveynli aile, tekrar evlilikle oluşan aile, çift kariyerli aile, çocuksuz aile, gay/lezbiyen aile, yaşlı aile, çok kuşaklı aile, aile reisini büyük anne/babalar olduğu aile, asker ailedir (Gladding, 2011).

Bireyler, çocukluktan itibaren yaşlılık dönemlerine kadar aile içi ilişkilerinde, fiziksel durumlarında ve ruhsal süreçlerinde çeşitli aşamalardan geçerler. İnsanın yaşam evresi çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılıkla oluşması gibi ailelerinde yaşamları çeşitli dönemlerden oluşur (MEB, 2011). *Aile yaşam döngüsü*, ailenin kurulduğu andan eşlerden birinin ölümüne kadar olan süreç içerisinde geçirdiği gelişimsel dönemler olarak tanımlanabilir. Aile zaman içinde değişmekte, gelişmekte olduğu için dinamik bir yapıya sahiptir. Sisteme giren her yenilik, uyum sağlanması gereken bir durumdur ve aile sisteminin yeni durumu, var olan durumla bütünleşmesi ve döngüden beklenen gelişimsel görevleri gerçekleştirilmesi gerekir. Her dönemin sağlıklı olarak atlatılması o döneme özgü, gelişimsel görevlerin sağlanmasına bağlıdır (Ankara Üniversitesi,2019).

Aile yaşam döngüsü ilk olarak Evelyn Duvall tarafından 1976 yılında güdümlenmiş bir kavramdır. Ailenin yapısında tarih içerisinde meydana gelen değişimler yaşam döngüsü modelinin o zamanki halinde önemli değişimleri yaratmıştır. Çünkü ailenin yapısı geniş aileden çekirdek aileye doğru bir kayış göstermiştir. Dolayısıyla Duvall 'in bu modeli günümüz aile yapısına uyarlanmış ve hala geçerliliğini korumaktadır (Atik, 2014). Aile yaşam döngüleri ve süreleri şu şekildedir. Evli çiftler (çocuksuz) 2 yıl, bebekli aileler (30 aylık bebeği olan aileler) 2-5 yıldır. Okul öncesi dönemde çocuğu olan aileler 3-5 yıl, okula giden çocuğu olan aileler 7 yıl, ergenlik çağında çocuğu olan aileler 7 yıldır. Hareket eden merkezler olarak aile (birinci çocuk evden ayrılmış, son çocuk evden ayrılıyor) 8 yıl, orta yaşlı anne baba (boşalmış evden emekliliğe) 15 yıl+, aile üyelerinin yaşlanması (emeklilikten her iki eşin ölümüne) 10-15 yıl+ olarak gruplandırılabilir (Ankara Üniversitesi,2019).

Ailenin kimi problemlerinde ihtiyaç duyulan tedavi ve danışma faaliyeti, aile terapisi yoluyla sağlanmaktadır. Aile terapisi, kimi yaşamsal problemlerin, aile içinde ele alınmasını ve bu bağlamda çözülmesini öneren, bu nedenle tüm aile üyelerinin

katılımıyla ailenin iyilik halini artırmayı hedefleyen terapötik bir müdahale sürecidir (Polat Ulucak ve Bulut, 2011).

Bireylerin diğer insanlarla kurdukları ilişkiler, ruh sağlıkları ve duygusal doyumları açısından çok önemlidir. Özellikler ebeveyn, eş ve çocuklar gibi kişilerle kurulan yakın ilişkilerde, bu rol daha belirgin bir hal alır. Bu yakın ilişkilerden birisi olan evlilik ilişkisinde, eşler zaman zaman çatışmalar, zorlu ve sıkıntılı dönemler yaşayabilirler ve aile terapisine başvurabilirler (Polat Ulucak ve Bulut, 2011). *Aile terapisi* güçlü bir terapidir bu terapinin gücü, anne babaların ve çocukların aralarındaki etkileşimi değiştirmek amacıyla bir araya getirilmesinden gelir. Bireyler çatışmalarının duygusal kökenlerinden soyutlanmaz, sorunlar kaynaklarında ele alınır. İnsanların bir soruna saplanıp kalmasının nedeni, yaşadıkları sorunlara kendi katkılarını görmemeleridir. Bakışları başkalarının inatla yapmayı sürdürdüğü şeylere takıldığı için çoğu insan onları birbirine bağlayan örüntüleri görmekte zorlanır. Aile terapistinin görevi bu insanları uyandırmaktır. Eşinin sürekli söylenip durmasından yakınan bir adama bu davranıştaki kendi katkısını soran terapist, adamın etkileşimi ben-ve-o şeklinde gören bakışını sorgular (Nichols, 2013).

Ailelerde terapötik çalışma ya da *evlilik danışmanlığı*; son zamanların bir olgusu olsa da, bin yılların sanatıdır (Gladding, 2011). Uzun yıllar boyunca ayrı bir evlilik danışmanlığı mesleğine görünüşte bir gereksinim duyulmadı. Evliliklerinde sorun yaşayan insanlar, bu sorunları akıl sağlığı uzmanları yerine daha çok doktor, din görevlisi, avukat ve öğretmenleriyle tartışmayı yeğliyordu (Nichols, 2013). Birleşik Devletler 'de aileye iyileştirici bir bağlamda hizmet sunmak, yirminci ve yirmi birinci yüzyılların bir hareketi olarak ortaya çıkmıştır. Aile yaşamına ekonomik, toplumsal, siyasal ve manevi değerler açısından her zaman bir ilgi olmuşsa da, 1950'lere gelinceye dek, sosyal hizmetler hariç, aile işlevselliğine aile dışı kişiler tarafından doğrudan müdahale pek mümkün olmamıştır. Şimdilerde ise dikkatlerini ve becerilerini aile dinamiklerini aile dinamiklerini ve ilişkilerini geliştirmeye yöneltmiş binlerce kişi bulunmaktadır (Gladding, 2011).

Ailenin kurumsal ve klinik temelleri 1940'lardan başlayıp 1960'lar boyunca sürmüştür ama aile terapisi alanı, 1970'lerden 21. Yüzyılın ilk zamanlarına uzanan süre boyunca asıl gelişimini kat etmiş ve psikolojik danışma branşı içinde kendine saygıdeğer bir yer edinmiştir (Gladding, 2011).

Türkiye'de aile danışmanlığı ve terapisinin seyri batı ülkelerine göre daha geç başlamıştır. İlk kez 1980'lerde aile terapisine duyulan ilginin bir sonucu olarak, "Aile Terapisi" adında üniversitelerde bir ders olarak okutulmaya başlatılmıştır. 1983 yılında ise Türkiye Aile Planlaması Derneği'nin Mayıs 1983'te başlattığı "Aile Danışmanlığı" hizmeti bu alanlardaki ilk denemeler/girişimlerdir. Türkiye'de Aile danışma hizmetleri henüz yolun başındadır. Ancak son yıllarda bu alanda ihtiyaç olduğu fark edilince gerek özel psikolojik danışma merkezlerinde gerekse yetkili kamu kurum ve kuruluşlarınca ilgili yönetmelik ve kanunlar çerçevesinde bir takım pilot çalışmalar başlatılmış ve "Aile Danışma Merkezleri" adı altında hizmet verecek şekilde Aile Danışma Uygulaması giderek yaygınlaşmıştır (Algan, 2016).

2. YÖNTEM

Nitel araştırma yöntemlerinden “doküman inceleme” modeli kullanılmıştır. Doküman incelemesine uygun olarak tezler kendi aralarında incelenmiş, tablolarla desteklenerek tezler arası karşılaştırmalar yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Aile Danışmanlığı alanında Türkiye’de yapılmış lisansüstü tezlerin analizini yapmaktır. Yapılan bu araştırma ile amaca uygun olarak sırasıyla şu sorulara yanıtlar aranmaktadır:

1. Tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Tezlerin yazıldıkları illere göre dağılımı nasıldır?
3. Tezlerin onaylandığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
4. Tezlerin yazım diline göre dağılımı nasıldır?
5. Tez yazarlarının cinsiyetlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Tez danışmanlarının cinsiyetlerine göre dağılımı nasıldır?
7. Tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
8. Tezlerin lisansüstü seviyelerine göre dağılımı nasıldır?
9. Tezlerin yapıldıkları enstitüye göre dağılımı nasıldır?
10. Tezlerin yapıldıkları ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
11. Tezlerin yapıldıkları araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?
12. Tezlerin yapıldıkları araştırma tekniğine göre dağılımı nasıldır?
13. Tezlerin veri toplama aracına göre dağılımı nasıldır?
14. Tezlerde kullanılan istatistiki analizlerine göre dağılımı nasıldır?
15. Tezlerin ortak konu içeriklerine göre dağılımı nasıldır?
16. Tez Araştırma içeriklerinin konularına göre dağılımı nasıldır?
17. Tez araştırmalarındaki evrenlerin illere göre dağılımı nasıldır?
18. Tez araştırmalarındaki evrenlerde kullanılan örneklem sayısının dağılımı nasıldır?
19. Tezlerde kullanılan kaynakçaların analizlerine göre dağılımı nasıldır?

Sınırlılıklar

Batıda 1920’ler, Türkiye’de ise aile terapisine duyulan ilgiden dolayı 1980’lerden sonra üniversitelerde okutulmaya başlanan Aile Danışmanlığı’nın; 2010 yılından 2018 yılına kadar yazılmış ve YÖK Tez Merkezi’ne ulaştırılmış, “aile danışmanlığı” anahtar sözcüğü ile araması yapılmış ve tez türü olarak “tümü” seçilerek yapılmış tezlerle sınırlıdır. Ulaşılan 11 adet tezdten yalnızca izinli olan 9 tezin incelemesi yapılabilmektedir.

Evren ve Örneklem

Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde yayınlanmış tezler evreni oluşturmaktadır. 2010-2018 yılları arasında yapılmış olan ve Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden erişilebilen 9 ve erişilemeyen 2 olmak üzere toplam 11 tez bulunmaktadır. Bu araştırmanın örneklem grubunu erişime açık olan 9 tez oluşturmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmanın verileri doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak kullanılan dokümanlar, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden elde edilmiştir. 22.02.2019 tarihinde yapılan tarama sonucu Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi veri tabanında “aile danışmanlığı” kelimesi geçen tezlerin taranması ve toplanması süreciyle başlamıştır. Bu tarama sonucunda 10’u yüksek lisans ve 1’i tıpta uzmanlık alanında olmak üzere toplamda 11 adet tez çalışmasına ulaşılmıştır. Etik ile ilgili erişime kapalı durumda 2 tez olup analize dâhil edilememiştir.

Veri analizi kapsamında içerik analizine yer verilmiştir. İçerik analizinde yapılan bu prosedür birbirine benzeyen belirli kavramları bir çerçevede bir araya getirmek ve okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (B. Merriam, 2009). Bu çalışmada öncelikle tezler ayrıntılı bir şekilde okunmuş, ortak olan ve olmayan kavramlar ayrılmış; oluşturulmuş tez inceme formuna kayıt edilmiştir. Bu doğrultuda ulaşılan tezlerin türleri, enstitüleri, yapıldıkları tarihleri, danışman unvanları, yazarların ve danışanların cinsiyetleri, veri toplama araçları, tezlerin analizleri gibi çeşitli değişkenleri bakımından hem sayıca hem de özellikleri yönünden incelenmiştir. Bu şekilde tezlerin ortak olan ve olmayan yönleri çözümlenmiş ve bu şekilde sonuç ve değerlendirmeye yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma deseni benimsenerek hazırlanan bu araştırmanın verileri doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman inceleme gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Doküman incelemesi (içerik analizi) araştırma konusu hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesini içeren doküman incelemesi, gözlem veya görüşmenin mümkün olmadığı araştırmalarda tek başına veri toplamak amacıyla, diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanıldığında ise verilerin çeşitlendirilmesini sağlamak ve araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla kullanılan bir tekniktir (Bingöl Üniversitesi, 2109).

3. BULGULAR VE YORUM

Bulgular kısmında öncelikle tezlere ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Bu istatistiksel analizlerde “Aile Danışmanlığı” alanında yapılan tezlerin içerikleri frekans ve yüzdelere göre dağılımları yapılmış ve yorumlanmıştır. Yorumları yapılan tezler erişime açık tezlerdir.

1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin yazıldıkları yıla göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	f (frekans)	% (yüzde)
2015	3	33%
2017	2	22%
2010	1	11%
2014	1	11%
2016	1	11%
2018	1	11%
Toplam	9	100%

Tablo 1’de incelenen lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında; ilk onaylanan tezin 2010 yılı olduğu görülmektedir. Aile Danışmanlığı’nın Türkiye’de yeni bir alan olması geçmiş yıllarda yazılmaması için öngörülebilir bir durumdur. 2010 - 2018 yılları arasında toplam 11 tez onaylanmıştır. Fakat analizlerimizde sadece erişime açık olan 9 tez dikkate alınmıştır. Erişime açık olan bu tezler ise; en çok 2015 yılında (f=3) %33 oranda olup, arkasından (f=2) %22 oranla 2017 yılı takip etmektedir. 2010, 2014 ve 2018 yılında (f=1) %11 oranında olduğu tespit edilmiştir.

2. Tezlerin Yazıldıkları İllere Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin yazıldıkları illere göre dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Tezlerin Yazıldıkları İllere Göre

İl	f (frekans)	% (yüzde)
İstanbul	3	33%
Ankara	2	22%
Erzurum	1	11%
İzmir	1	11%
Muğla	1	11%
Yalova	1	11%
Toplam	9	100%

Tablo 2’de incelenen lisansüstü tezlerin yazıldıkları illere göre dağılımına bakıldığında; 6 farklı ilde tez yazıldığı görülmektedir. (f=3) %33 oranla İstanbul en çok, (f=2) %22 oranla Ankara takip etmektedir. Erzurum, İzmir, Muğla ve Yalova’daki oranlar da (f=1) %11 olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. Tezlerin Onaylandığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Tezlerin Onaylandığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	f (frekans)	% (yüzde)
Ankara Üniversitesi	1	11%
Atatürk Üniversitesi	1	11%
Bahçeşehir Üniversitesi	1	11%
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	11%
Hacettepe Üniversitesi	1	11%
İstanbul Ticaret Üniversitesi	1	11%
Marmara Üniversitesi	1	11%
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	11%
Yalova Üniversitesi	1	11%
Toplam	9	100%

Tablo 3'te incelenen lisansüstü tezlerin onaylandığı üniversitelere göre dağılımına bakıldığında; 9 farklı üniversite görülmektedir. Oranlar ise (f=1) %11'dir. Aile Danışmanlığı alanında sadece birer çalışma yapılmıştır.

4. Tezlerin Yazım Diline Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin yazım diline göre dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Tezlerin Yazıldığı Dillere Göre Dağılımı

Dil	f (frekans)	% (yüzde)
Türkçe	9	100%
Toplam	9	100%

Tablo 4'te incelenen lisansüstü tezlerin yazım diline göre dağılımına bakıldığında; onaylanan tüm tezlerin (f=9) %100 Türkçe dilinde yazıldığı görülmektedir.

5. Tez Yazarlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin yazarlarının cinsiyetlerin göre dağılımı Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Tez Yazarlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tez Yazarlarının Cinsiyetleri	f (frekans)	% (yüzde)
Kadın	6	67%
Erkek	3	33%
Toplam	9	100%

Tablo 5'te incelenen lisansüstü tezlerin yazarlarının cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında; en çok (f=6) %67 oranla kadın yazarlar olduğu, (f=3) %33 oranla da erkek yazarlar olduğu dikkati çekmektedir.

6. Tez Danışmanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tez danışmanlarının cinsiyetlerin göre dağılımı Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Tez Danışmanlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tez Danışmanlarının Cinsiyetleri	f (frekans)	% (yüzde)
Erkek	5	56%
Kadın	4	44%
Toplam	9	100%

Tablo 6’da incelenen lisansüstü tez danışmanlarının cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında; (f=5) %56 oranla en çok erkek danışmanlar olduğu, (f=4) %44 oranla da kadın danışmanlar olduğu görülmektedir.

7. Tez Danışmanlarının Unvanlarına Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerdeki tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımı Tablo 7’te gösterilmiştir.

Tablo 7. Tez Danışmanlarının Unvanlarına Göre Dağılımı

Danışman Unvanı	f (frekans)	% (yüzde)
Doç.Dr.	5	56%
Prof.Dr.	2	22%
Yard.Doç.Dr.	2	22%
Toplam	9	100%

Tablo 7’de incelenen tezlerin tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımına bakıldığında; en çok ‘Doç. Dr.’ unvanı olan danışmanlar olduğu görülmektedir ve bu oran (f=5) %56’dır. (f=2) %22 oranla da ‘Prof. Dr.’ Ve ‘Yard. Doç. Dr.’ gelmektedir.

8. Tezlerin Lisansüstü Seviyelerine Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin lisansüstü seviyelerine göre dağılımı Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Tezlerin Lisansüstü Seviyelerine Göre Dağılımı

Lisansüstü Seviye	f (frekans)	% (yüzde)
Yüksek Lisans	8	89%
Tıpta Uzmanlık	1	11%
Toplam	9	100%

Tablo 8’de incelenen tezlerin lisansüstü seviyelerine göre dağılımına bakıldığında en çok (f=8) %89 oranla yüksek lisans olduğu görülmektedir. (f=1) %11 oranı ise Tıpta Uzmanlık alanıdır.

9. Tezlerin Yapıldıkları Enstitüye Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin yapıldıkları enstitüye göre dağılımı Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Tezlerin Yapıldıkları Enstitüye Göre Dağılımı

Enstitü / Fakülte	f (frekans)	% (yüzde)
Sosyal Bilimler Enstitüsü	5	56%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2	22%
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	1	11%
Tıp Fakültesi	1	11%
Toplam	9	100%

Tablo 9’da incelenen tezlerin yazıldıkları enstitüye göre dağılımına bakıldığında, (f=5) %56 oranla en fazla Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yazılmıştır. Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde ise bu oran (f=2) %22’dir. (f=1) %11 oranla ise Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Tıp Fakültesi takip etmektedir.

10. Tezlerin Yapıldıkları Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin yapıldıkları ana bilim dallarına göre dağılımı Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Tezlerin Yapıldıkları Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	f (frekans)	% (yüzde)
Aile Danışmanlığı	3	33%
Sosyal Hizmetler	3	33%
Aile Hekimliği	1	11%
Eğitim Bilimleri	1	11%
Felsefe ve Din Bilimleri	1	11%
Toplam	9	100%

Tablo 10’da incelenen tezlerin yazıldıkları ana bilim dallarına göre dağılımına bakıldığında; 5 farklı ana bilim dalında yapıldığı görülmektedir. Yapılan bu araştırmada (f=3) %33 oranla en fazla Sosyal Hizmetler ve Aile Danışmanlığı ana bilim dallarıdır. Felsefe Ve Din Bilimleri, Eğitim Bilimleri ve Aile Hekimliğinde bu oran (f=1) %11’dir.

11. Tezlerin Yapıldıkları Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin yapıldıkları araştırma yöntemine göre dağılımı Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	f (frekans)	% (yüzde)
Nitel	7	78%
Nitel	2	22%
Karma	0	0%
Toplam	9	100%

Tablo 11’de incelenen tezlerin yazıldıkları araştırma yöntemine göre dağılımına bakıldığında; 2 farklı araştırma türünde yapıldığı görülmektedir. Araştırma kapsamına alınan tezler içinde ‘Karma’ yöntem kullanılmamıştır. En çok (f=7) %78 oranla Nicel yöntem, (f=2) %22 oranla da Nitel yöntemin kullanıldığı tespit edilmiştir.

12. Tezlerin Yapıldıkları Araştırma Tekniğine Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin yapıldıkları araştırma tekniğine göre dağılımı Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Tezlerin Araştırma Tekniğine Göre Dağılımı

Araştırma Tekniği	f (frekans)	% (yüzde)
Literatür Tarama	7	30%
Anket Tekniği	4	17%
Betimsel Türde Tarama Modeli	3	13%
Eşitlenmemiş Kontrol Gruplu Model	1	4%
Genel Tarama Modeli (İlişkisel Tarama Tipi)	1	4%
Kartopu Örnekleme	1	4%
Kota Örnekleme Tekniği	1	4%
Mülakat Tekniği	1	4%
Rassal Olmayan Örnekleme Tekniği	1	4%
Seans (kontrol grubu-çalışma grubu)	1	4%
Yarı Deneysel Deney	1	4%
Yüz Yüze Görüşme Yöntemi	1	4%
Toplam	23	100%

Tablo 12’de incelenen tezlerin yazıldıkları araştırma tekniğine göre dağılımına bakıldığında; 12 farklı araştırma tekniği kullanılmıştır. Kullanılan bu tekniklerden en çok olan Literatür Tarama Tekniğidir ve oranı (f=7) %30’dur. Arkasından (f=4) %17 ile Anket Tekniği ve (f=3) %13 oranla betimsel Türde Tarama Tekniği gelmektedir. Kalan diğer 9 araştırma tekniklerinin oranı ise (f=1) %4’tür.

13. Tezlerin Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin yapıldıkları araştırma tekniğine göre dağılımı Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13. Tezlerin Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı

Veri Toplama Aracı	f (frekans)	% (yüzde)
Anket Formu	2	8%
Beck Anksiyete Ölçeği	2	8%
Görüşme Raporları	2	8%
Kişisel Bilgi Formu	2	8%
Ailevi Sorunlar ve Başvurabileceğiniz Çözüm Yollarına İlişkin Soru Listesi	1	4%
Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ)	1	4%
Arşiv Dosyaları	1	4%
Bağlılık (ÇUÖB)	1	4%
Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)	1	4%
Bilgi Notları	1	4%
Çiftler Uyum Ölçeği	1	4%
Demografik Bilgi Formu	1	4%
Dindarlık Eğilimi Ölçeği	1	4%
Duyguları İfade Etme (ÇUÖDİ)	1	4%
Evli Bireylerin Aile Danışmanlığından Beklentileri Ölçeği (ABDÖ)	1	4%
Fikirbirliği (ÇUÖF),	1	4%
İlk Başvuru Bilgi Formu	1	4%
Memnuniyet-Doyum (ÇUÖM)	1	4%
Mülakat	1	4%
Yazılı Basın Materyalleri	1	4%
Toplam	24	100%

Tablo 13'te incelenen tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımına bakıldığında; 20 farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Araştırmaya alınan ve erişime açık olan tezlerin analizinde 8 tanesi tabloda yer alan veri toplama araçlarını kullanmış, 1 tane tez ise herhangi bir veri aracı kullanmamıştır. En çok kullanılan veri toplama araçları (f=2) %8 oranla 4 veri toplama aracı olup; bunlar Anket Formu, Beck Anksiyete Ölçeği, Görüşme Raporları ve Kişisel Bilgi Formudur. Geriye kalan veri toplama araçlarının oranı ise, (f=1) %4'tür.

14. Tezlerde Kullanılan İstatistikî Analizlerine Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerde kullanılan istatistikî analizlerine göre dağılımı Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Tezlerde Kullanılan İstatistikî Analizler

Kullanılan İstatistik Analizler	f (frekans)	% (yüzde)
t - testi	5	13%
Ki - Kare Analizi	4	11%
Mann Whitney U Testi Analizi	3	8%
Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)	3	8%
Faktör Analizi	2	5%
Levene Homojenlik Testi	2	5%
Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)	1	3%
Barlett Testi	1	3%
Cronbach-Alfa Formülü	1	3%
Fisher's Exact Testi	1	3%
Hipotez Testleri Olarak Student t Ttesti	1	3%
İçerik Analizi	1	3%
İki Faktörlü ANCOVA Analizi	1	3%
İki Faktörlü ANOVA Analizi	1	3%
Kaiser-Meyer Olkin (KMO)	1	3%
Kolmogorov Smirnov Normallik Testi	1	3%
Kovaryans Analizi	1	3%
Kruskal Wallis Testi Analizi	1	3%
Kruskal Wallis-H Testi	1	3%
M Testi	1	3%
Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi	1	3%
Post Hoc Testi Olarak Scheffe Testi	1	3%
Pre Testi	1	3%
Tekrarlayan ANOVA	1	3%
Wallis Testi Analizi	1	3%
Toplam	38	100%

Tablo 14’te incelenen tezlerde kullanılan istatistik analizlerine göre dağılımına bakıldığında; 25 farklı istatistik analiz kullanılmıştır. Araştırmaya alınan ve erişime açık olan tezlerin analizinde 8 tanesi tabloda yer alan istatistik analizleri kullanmış, 1 tane tez ise herhangi bir istatistik analiz kullanmamıştır. Kullanılan bu analizleri araştırma kapsamına aldığımızda en çok kullanılan istatistik analiz (f=5) %13 oranla ‘t-testi’ ve yine (f=4) %11 oranla Ki-Kare Analizi olduğu görülmektedir. Arkasından (f=3) %8 oranla Mann Whitney U Testi Analizi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) gelmektedir. Faktör Analizi, Levene Homojenlik Testi ise (f=2) %5 oranındadır. Tabloda yer alan ve kalan 19 analiz için de oran (f=1) %3’tür.

15. Tezlerin Ortak Konu İçeriklerine Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerin ortak konu içeriklerine kullanılan istatistik analizlerine göre dağılımı Tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15. Tezlerin Ortak Konu İçeriklerine Göre Dağılımı

Ortak Konu İçeriklerine Göre	f (frekans)	% (yüzde)
Aile	8	31%
Evlilik	4	15%
Aile Danışmanlığı	2	8%
Yurt İçi ve Yurt Dışı Aile Danışmanlığı Araştırmaları	3	12%
Aile Danışmanlığı Kuramları	3	12%
Türkiye'de Aile Politikaları	2	8%
Aile Destek Hizmetleri	2	8%
Aile Danışmanlığı Tarihçesi	2	8%
Toplam	26	100%

Tablo 15'te incelenen tezlerin ortak konu içeriklerine göre dağılımına bakıldığında; 8 tane konu içeriğinin ortak kullanıldığı görülmektedir. 'Aile' kavramı en çok kullanılan konu olup oranı (f=8) %31'dir. 'Evlilik' kavramı ise, 'Aile' kavramından sonra (f=4) %15 ile ikinci sıradadır. 'Yurt İçi ve Yurt Dışı Aile Danışmanlığı Araştırmaları' kavramı ve 'Aile Danışmanlığı Kuramları' kavramlarının tezlere dâhil edilme oranları da (f=3) %12 olarak görülmektedir. (f=2) % 8 olarak karşımıza çıkan ortak konular ise; 'Aile Danışmanlığı', 'Türkiye'de Aile Politikaları', 'Aile Destek Hizmetleri' ve 'Aile Danışmanlığı Tarihçesi' dir.

16. Tez Araştırma İçeriklerinin Konularına Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tez araştırma içeriklerinin konularına göre dağılımı Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Tez Araştırma İçeriklerinin Konularına Göre Dağılımı

Araştırma İçeriklerinin Konularına Göre Dağılımı	f (frekans)	% (yüzde)
Araştırmanın Amacı	9	7%
Gereç ve Yöntem	9	7%
Araştırmanın Önemi	8	6%
Sonuç	8	6%
Araştırmanın Sınırlılıkları	7	6%
Bulgular	7	6%
Öneriler	7	6%
Araştırmanın Evreni	6	5%
Araştırmanın Örnekleme	6	5%
Araştırmanın Sayıtları	6	5%
Tartışma	6	5%
Veri Toplanması/Süreç	6	5%
Veri Toplama Aracı	5	4%
Verilerin Değerlendirilmesi/Analizi	5	4%
Araştırmanın Modeli	4	3%
Araştırmanın Problemi/Sorunsalı	4	3%
Yorum	3	2%
Araştırma/Çalışma Grubu	2	2%
Araştırmanın Konusu	2	2%
Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri	2	2%
Süre ve Olanaklar	2	2%
Yorumlama	2	2%
Anket Sorularının Niteliği	1	1%
Araştırma Tasarımı	1	1%
Araştırmanın Alt Amacı	1	1%
Araştırmanın Alt Problemleri	1	1%
Araştırmaya Alınan ve Bırakılan Kriterler	1	1%
İçerik Analizi	1	1%
Örneklem Grubunun Nitelikleri	1	1%
Örneklem Miktarı ve Seçimi	1	1%
Veri Çözümleme Teknikleri	1	1%
Toplam	125	100%

Tablo 16’da incelenen tezlerin araştırma içeriklerinin konularına göre dağılımına bakıldığında; 31 farklı konu başlığına rastlanmıştır. Tezlerin incelenirken en çok (f=9) %7 oranı ile ‘Araştırmanın Amacı’ ve ‘Gereç ve Yöntem’ konu başlıklarına yer verilmiştir. ‘Araştırmanın Önemi’ ve ‘Sonuç’ konu başlıkları ikinci en çok kullanılan konu başlıklarıdır ve oranı (f=8) %6’dır. Tablodaki oranları sırasıyla Araştırmanın Sınırlılıkları, Bulgular, Öneriler ve diğer konu başlıkları olarak takip etmektedir. (f=1) %1 oranıyla en az 10 farklı konu başlığı görülmektedir.

17. Tez Araştırmalarındaki Evrenlerin İllere Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tez araştırmalarındaki evrenlerin illere göre dağılımı Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. Tezlerdeki Araştırma Evreninde İllerine Göre Dağılımı

Evrenin İllere Göre Dağılımı	f (frekans)	% (yüzde)
İstanbul	4	33%
Ankara	2	17%
İzmir	2	17%
Antalya	1	8%
Erzurum	1	8%
Kocaeli	1	8%
Sakarya	1	8%
Toplam	12	100%

Tablo 17’de incelenen tezlerdeki evrenlerin illere göre dağılımına bakıldığında; evren olarak en çok (f=4) %33 oranı ile İstanbul’dur. İstanbul’dan sonra araştırma yapılan evren seçimlerinde (f=2) %17 oranıyla Ankara ve İzmir illeri gelmektedir. Antalya, Erzurum, Kocaeli ve Sakarya illerinde ise bu oran (f=1) %8’dir. Yapılan bu evren araştırmasında 1 adet tezde herhangi bir evren araştırması yapılmadığı saptanmıştır. Evrenin illere göre dağılımı toplam frekans sayısının 12 çıkması; bazı tezlerde birden fazla evrende çalışıldığı içindir.

18. Tez Araştırmalarındaki Evrenlerde Kullanılan Örneklem Sayısının Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerde araştırma evrenlerinde kullanılan örneklem sayılarının dağılımı Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Tez Çalışmalarındaki Örneklem Sayılarının Analizine Göre Dağılımı

Örneklem Sayısı	f (frekans)	% (yüzde)
Tez 8	400	27%
Tez 5	300	20%
Tez 3	281	19%
Tez 1	250	17%
Tez 4	129	9%
Tez 7	80	5%
Tez 6	32	2%
Tez 2	20	1%
Tez 9	0	0%
Toplam	1492	100%

Tablo 18’de incelenen tezlerin evrenlerinde kullanılan örneklem sayıları dağılımına göre bakıldığında; erişime açık olan 9 tez yalnızca 8 tez araştırmalarında örnekleme kullanmıştır. 1 tez herhangi bir örneklem kullanmamıştır. Kullanılan örneklem sayısına bakıldığında (f=400) %27 oran en fazladır. En az örneklem sayısı da (f=20) ile bu oran %1’dir.

19. Tezlerde Kullanılan Kaynakçaların Analizlerine Göre Dağılımı

Aile Danışmanlığı alanında onaylanan lisansüstü tezlerde kullanılan kaynakçaların analizlerine göre dağılımı Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. Tezlerde Kullanılan Kaynakçaların Analizlerine Göre Dağılımı

Kaynakçalar	f (frekans)	% (yüzde)
Yabancı Makale	151	20,2%
Yerli Tek Yazarlı Kitap	127	17,0%
Tez	104	13,9%
Yerli Makale	98	13,1%
Yabancı Tek Yazarlı Kitap	55	7,4%
Yabancı Çok Yazarlı Kitap	49	6,6%
Yeni Elektronik Kaynak	43	5,8%
Çeviri	40	5,4%
Yerli Çok Yazarlı Kitap	30	4,0%
Yabancı Elektronik Kaynak	16	2,1%
Sempozyum Bildiri Kitabı	8	1,1%
Yerli Editörlü Kitap	8	1,1%
Ansiklopedi	3	0,4%
İnceleme / Rapor	3	0,4%
Sözlük	2	0,3%
Yabancı Editörlü Kitap	2	0,3%
Analiz Raporu	1	0,1%
Araştırma Raporu	1	0,1%
Derleme	1	0,1%
Dönem Ödevi	1	0,1%
Kongre Kitabı	1	0,1%
Seminer Notları	1	0,1%
Yayımlanmamış Rapor	1	0,1%
Toplam	746	100,0%

Tablo 19’da incelenen tezlerdeki kaynakçaların içerik analizi dağılımına bakıldığında; 23 farklı kaynakça kullanıldığı görülmektedir. En çok kullanılan kaynakça türü (f=151) %20,2 oranıyla ‘Yabancı Makale’, (f=127) %17,0 oranıyla ‘Yerli Tek Yazarlı Kitap’ ve (f=104) %13,9 ile ‘Tez Çalışmaları’ olmuştur. Arkasından gelen en çok kullanılan kaynak türü de (f=98) %13,1 oranıyla ‘Yerli Makale’dir. Tezlerde kullanılan kaynakça türlerine bakıldığında en çok kullanılan kaynakça türleri kitap, makale, tez, elektronik kaynak ve çeviridir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma, aile danışmanlığı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tez çalışmalarının içeriklerinin analizlerini yapmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezinden yapılan tarama sonucunda, Aile Danışmanlığı alanında 11 adet teze ulaşılmıştır. Ulaşılan bu tezler incelendiğinde etik ile ilgili erişime kapalı 2; etik ile ilgili erişime açık 8’i yüksek lisans ve 1’i tıpta uzmanlık olmak üzere 9 teze ulaşılmıştır. Bu araştırmaya erişime açık olan 9 tez ile devam edilmiştir. Doküman incelemesi yoluyla elde edilen bu çalışma nitel araştırma benimsenerek hazırlanmıştır. Verilen analizi için frekans ve yüzde metotları kullanılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan bu tezlerdeki ilk ulaşılmak istenen hedef, tezlerin hazırlanma nedenlerini oluşturan misyonlar olmuştur. Hedeflenen bu amaçtan sonra tezlerdeki ortak ve ortak olmayan içerikleri analiz edilmiştir. Araştırma bulguları

incelendiğinde, aile danışmanlığı alanında ilk yüksek lisans tezinin 2010 yılında Hacettepe Üniversitesinin onayladığı görülmüştür. Yapılan kaynak araştırmalarına göre, aile danışmanlığının üniversitelerimizde 1980'lerden sonra girmesine karşılık ilk onaylanan tezin 2010 yılı olması ve tez sayısının azlığı düşündürücü olmuştur.

Analizleri yapılan lisansüstü tezlerin yazıldıkları illerin dağılımlarına bakıldığında en çok İstanbul ilindeki üniversiteler olduğu ve tüm lisansüstü tezleri yazım dili olarak Türkçe dilini kullandıkları tespit edilmiştir.

Tez yazarlarının cinsiyet dağılımlarına bakıldığında en çok kadın, danışmanlarının cinsiyet dağılımlarına bakıldığında ise en çok erkek danışmanların olduğu görülmüştür. Yüksek lisans danışmanların unvanlarına bakıldığında da en çok Doç. Dr. unvanına sahip kişilerin danışmanlık yaptıkları saptanmıştır.

Araştırması yapılan lisansüstü tezlerin lisansüstü seviyelerinin dağılımında en çok Yüksek Lisans alanında hazırlandığı; enstitülerine bakıldığında ise en çok Sosyal Bilimler Enstitüsü olduğu görülmektedir. Ana Bilim Dalları dağılımında da en çok Sosyal Hizmetler alanı olduğu fark edilmektedir.

Tezlerde en çok nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Literatür tarama ise en fazla araştırma tekniğidir. Veri toplama araçları içerisinde; anket formu, Beck Anksiyete Ölçeği, görüşme raporları ve kişisel bilgi formu en çok kullanılan araçlardır. Kullanılan istatistiki analizlere bakıldığında t- testi en çok kullanılan analiz türü olmuştur. Araştırma kapsamına alınan bu 9 tez içinde 1 adet tez herhangi bir veri toplama aracı ya da istatistiki analizden bahsetmemiştir. Bu nedenle bu kapsamlarda değerlendirilememiştir.

Tezler incelendiğinde 6 farklı tezde analizlerin istatistikleri için SPSS programı kullandıklarından bahsetmişlerdir. SPSS, yani İngilizce olarak Statistical Package for the Social Sciences Türkçe olarak Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı adındaki bir bilgisayar programıdır ve başta Sosyal Bilimler olmak üzere Sağlık Bilimleri, Fen Bilimleri ve Eğitim Bilimleri alanlarında hatta kurum ve kuruluşların Pazar araştırması yapmasında kullanılmaktadır (Mank, 2017).

İçerik analizleri yapılan yüksek lisansların araştırdıkları sav içeriklerinde her tez farklı başlıkları incelemiştir. Fakat ana konu alanları aile danışmanlığı olduğu için ortak konulara da yer vermişlerdir. Aile, evlilik, aile danışmanlığı kuramları gibi kavramlar en çok bahsedilen kavramlar olmuştur.

Tezler hazırlanırken, tez yazarları araştırma içeriklerini konu başlıkları halinde sunmuşlardır. Bu sunularının analizi yapıldığında konu başlıkları olarak en çok Araştırmanın Amacı, Gereç ve Yöntem, Araştırmanın Önemi gibi kavramlar olmuştur.

Araştırmaya alınan yüksek lisans tezlerinde, araştırmanın yapıldıkları evrene ve örneklem grubuna da bakılmıştır. Yukarıda bahsi geçen, veri toplama ve analiz kavramlarını çalışmasına dâhil etmeyen 1 tezin evren ve örnekleme grubu üzerinde bir çalışması olmadığı görülmüş ve araştırmaya alınamamıştır. Geriye kalan 8 teze bakıldığında en çok İstanbul, Ankara ve İzmir şehirlerini evren olarak seçtikleri görülmüştür ve bu tezlerdeki örneklem sayısı 1492'dir.

Aile danışmanlığı alanında onaylanan ve araştırılması yapılan tezler kullandıkları kaynakçalara göre de incelenmiş ve kaynak türlerinin analizi yapılmıştır. Buna göre en çok kaynak türü olarak yabancı makale, yerli tek yazarlı kitap, tez ve yerli makale türlerini kullanmışlardır ve toplam kullanılan kaynak türü 746'dır.

Ülkemizde aile kavramına verilen önem oldukça fazladır. Bu nedenledir ki yüz yıllardır dünyanın dört bir tarafına dağılmış olsalar da aile kurumu halen çok kutsal bir anlam ifade etmektedir. Aileyi korumak ve ailenin devamlılığını sürdürmek adına da çok fazla çaba sarf edilmektedir. Bu kimi zaman bir aile büyüğü, kimi zaman din adamı, kimi zaman da bir aile doktor olmuştur. Özellikle günümüzde; teknolojinin gelişmesi, modernleşme, sosyal ağların güçlenmesi, ailenin demografik yapısının değişmesi, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değişimler, aile içindeki iletişim aksaklıkları gibi faktörler aile bireylerinin baş etmeye çalıştığı durumlardır. Aile danışmanlarının görevi, aile bireylerinin baş etmeye çalıştıkları bu kaygılı süreçte onlara rehberlik etmek ve yol göstermektir.

Ülkemizde aile danışmanlığının yaygınlaşmaya başlamasıyla ileriki yıllarda daha sistematik bir hale gelecektir. Tüm bu bulgular ışığında görülmektedir ki, Türkiye'de aile danışmanlığı alanında daha çok bilimsel araştırmaya ihtiyaç vardır. Bu araştırmalara ağırlık verilmesi ile aile danışmanlığının ne kadar önemli ve gerekli olduğunu daha çok ortaya çıkaracaktır.

KAYNAKÇA

Algan, T. (2016) Aile Danışmanlığı Uygulaması: Dünü, Bugünü ve Yarını. <http://www.itobiad.com/download/article-file/226741> adresinden 15.05.2019 tarihinde indirilmiştir.

Ankara Üniversitesi (2019). Açık erişim ders notu <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:F3pCgYH63PYJ:https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php%3Fid%3D11930+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr> adresinden 05.05.2019 tarihinde indirilmiştir.

Atik, H. (2014). Aile yaşam dönemleri nedir? Sınıflandırılması ve genel özelli. <https://prezi.com/x1cvwu9iidy6/aile-yasam-donemleri-nedirsiniiflandirilmasi-ve-genel-ozelli/> adresinden 05.2019 tarihinde indirilmiştir.

B.Merriam, S. (2015) Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Bingöl Üniversitesi (2019). Açık erişim ders notu <http://www.bingol.edu.tr/media/204988/sayt-bolum8-Sosyolojide-Nicel-ve-Nitel-Arastirma-Yontemleri.pdf> adresinden 03.05.2019 tarihinde indirilmiştir.

Büşra Aynacı, "Aile Danışmanlığı Merkezine Başvuran Kişilerin Kaygı Düzeyleri ile Dindarlık Durumlarının İlişkisi", (İTÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2018.

- Dilan Yılmaz, “Evli Bireylerin Yaşadıkları Sorunların ve Aile Danışmanlığından Beklentilerin İncelenmesi”, (BÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Aile Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı Yayınlanış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2016.
- Duygu Ercan, “Aile Danışmanlığı almayı Kabul Eden ve Reddeden Evli Çiftlerde Boşanmayı Düşünme Nedenleri”, (DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2007.
- Ersevim, İ. (2008). Aile terapisi. İstanbul: Özgür Yayıncılık.
- Esra Kılıç, “Aile Danışmanlığında Yeni Bir Model: Okul Temelli aile Danışmanlığında Sosyal Hizmetin Rolü ve Önemi”, (AÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2014.
- Furkan Ağırbaş, “Manevi Yönelimli Aile Danışmanlığı”, (MÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din sosyolojisi Bilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2017.
- Gladding, S. T. (2011). Aile terapisi tarihi, kuram ve uygulamaları. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.
- Gözde Baltacı, “Aile Danışmanlığı Hizmetinden Yararlanmak İsteyen Evli Kadınların Nitelikleri”, (HÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.
- MEB (2011). Aile ve tüketici hizmetleri.http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Aile%20Yapisi.pdf adresinden 15.05.2019 tarihinde indirilmiştir.
- Mank. (2017). Spss programı nedir?<https://www.spssverianalizfiyatları.com/spss-programi-nedir/> adresinden 18.05.2019 tarihinde indirilmiştir.
- Nazlı, S. (2001). Aile danışmanlığı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Nichols, M.P. (2013) Aile terapisi kavramlar ve yöntemler. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Nihan Özer, “Aile Danışmanlığında Hakemlik Kurumunun Yeni Bir Model Olarak İhyası”, (YÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Enstitü Bilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Yalova, 2015.
- Özabacı, N. ve Abacı, Z. (2014). Aile danışmanlığı kuram ve uygulamalara genel bir bakış. Ankara: Pegem Akademi.
- Özgüven, İ. (2009). Evlilik ve aile terapisi. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Polat Ulucak ve Bulut. (2011). Aile Terapilerinin Feminist Teori Açısından İncelenmesi.
https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/31120286/Aile_dergi_24_sayi1.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1558116592&Sig

nature=EFekpL9XIXa499u%2Fai3tOYw7Nmo%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DERken_Cocukluk_Doneminde_Gorsel_Algı.pdf#page=10 adresinden 17.05.2019 tarihinde indirilmiştir.

Şen, B. (2015) Evlilik öncesi çift eğitimi. Ankara: Nobel Yayınları.

Şenol Baygöl, “Çözüm Odaklı Kısa Süreli aile Danışmanlığı Kuramına Dayalı Olarak Geliştirilen Evlilik Danışmanlığı Programının Çiftlerin Evlilik Uyumlarını Arttırmadaki Etkisi”, (MSKÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Muğla, 2015.

Tarık Sarı, “Aile Danışmanlığının Engelli Çocuk Annelerindeki Anksiyete, Depresyon ve Stres Düzeylerine Etkisi”, (AÜ Tıp Fakültesi aile Hekimliği Anabilim Dalı Yayınlanmış Uzmanlık Tezi), Erzurum, 2015.

Vural Batık, M. ve Kalkan, M. (2018). Ebeveyn adaylar için evlilik okulu psikolojik danışman el kitabı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yıldırım, Ö. (2005). Aile modelleri, aile türleri, tipleri nelerdir?
http://www.felsefe.gen.tr/sosyoloji/aile_modelleri_aile_turleri_nelerdir.asp
adresinden 15.05.2019 tarihinde indirilmiştir.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.